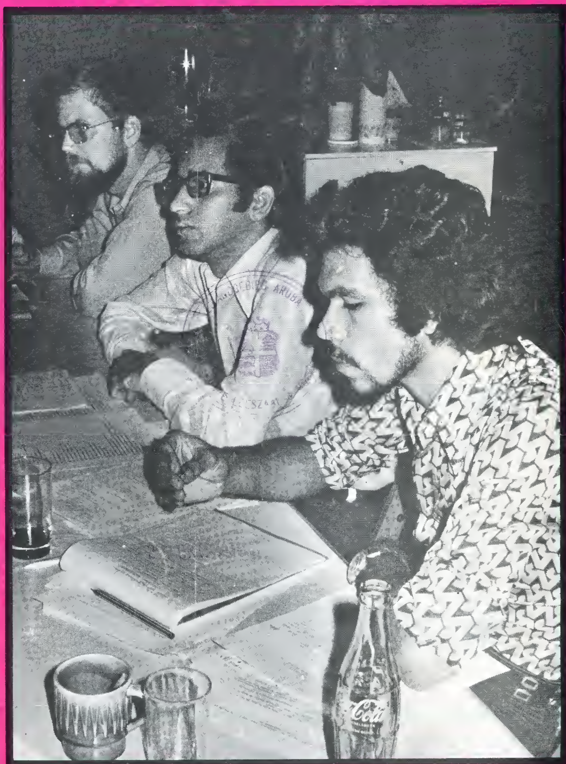
vorm

MAANDBLAD
van de vakbond
leerkrachten aruba

5e JAARGANG 8
oktober 1974

BROEDVOGELS VAN ARUBA

lerarenopleiding a.v.o.

de nieuwe voorzitter

5e JAARGANG no. 8

OKTOBER 1974

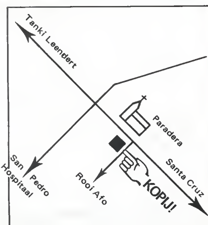
vorm no. 8

redactie:

j. jutten, mej. j. polak,
mevr. g. kraai, a. vrolijk
redactieadres:
paradera 82
bank:
a.b.n., banknr. v. 62583
t.n.v. "vorm"
layout:
r. en j. de graaff
tekeningen:
j. g. m. strick
drukkerij:
v.a.d. (offset)
abonnementen (op aruba alleen voor personen buiten het onderwijs):
f. 15,— per jaar

hoofdbestuur v.l.a.:

voorzitter:
b. herrera, a. vrolijk, h. weustink
wnd. secretaresse:
mej. d. croes
penningmeester:
a. engelbrecht
leden:
j. autsema, v.w.o./ h.a.v.o.
mej. t. pengel, b.b.o.
mej. m. winklaar, v.o.
mevr. f. wever, mej. d. croes, b.o.
bestuursadres:
p.o.b. 582, oranjestad
vergaderplaats:
commercial building, wilhelminastr. 40, tel. 4219; v.l.a.-leden die hier willen vergaderen kunnen de sleutel op het kantoor afhalen.
banken:
banco popular antiliano v-224-1
algemene bank nederland v-62503

GOED OF SLECHT ?

Veel is er reeds gezegd en geschreven over de lerarenopleiding, er is een diepgaand conflict tussen minister en vakbonden over ontstaan, er was stakingsdreiging op Curaçao, ouders kwamen in 't geweer, maar wat er ook allemaal gebeurd mag zijn: **op Aruba is de lerarenopleiding van start gegaan.** VLA-leden hoorden spreken over het plan Arends en over allerlei andere plannen die werden aangeduid met verschillende kleuren, maar bij alle opwinding die er ontstond kreeg je toch de indruk dat het meeste over de hoofden van de VLA-leden heen ging. Wederom een gebrek aan interesse? We zullen dat in het midden laten en thans een poging wagen wat meer duidelijkheid in deze zaak te brengen. Daarbij zullen we niet weer het hele verhaal vanaf het begin vertellen, maar liever een overzicht geven van de situatie zoals die **nu** is.

deze maand:

▼

bij de voorplaat:

Het voorzitterschap van de V.L.A. wordt thans bekleedt door een driemanschap, bestaande uit de heren: B. Herrera, A. Vrolijk en H. Weustink.

(foto: r. de graaff)

de lerarenopleiding draait!

De heer Vogelzang tijdens een les taalvaardigheid en -gedrag.

ÉÉN OPLEIDING

Er bestaat op de gehele Nederlandse Antillen slechts één lerarenopleiding en dat is: de Antilliaanse Lerarenopleiding, gevestigd op Aruba, Piedra Plat 120. Deze organisatie wil in eigen land de leraren opleiden die hier nodig zijn opdat men in de toekomst selfsupporting is op dit punt. Zo werd enige jaren geleden reeds begonnen met de opleiding van leraren voor het technisch onderwijs. (vreemd, dat daar nooit zo'n deining over is ontstaan). Thans is een aanvang gemaakt met de opleiding van mavo- en havo-leraren.

DE CURSUS

De lerarenopleiding afd. a.v.o. kent momenteel één cursus: de opleiding voor aardrijkskunde- of geschiedenisleraar. Later zullen er andere cursussen geopend worden. De opleiding vindt plaats op het Colegio Arubano. Hieronder volgen de namen van de docenten die aan de opleiding verbonden zijn, achter hun naam het vak dat ze geven:

Docent:	*Vak:*
Drs. H. Arends	Psychologie
Drs. K. Bant	Sociale geografie
Drs. R. Gaspar	Natk. geografie
I. van Kraay	Geschiedenis en vakdidaktiek
Mr. J. van de Kuyp	Staatsinrichting en politiekgeschiedenis
K. Romkes	Geschiedenis
Dr. J. Paula	Ant. en Car. geschiedenis
R. van Putten	Sport
Drs. R. Römer	Ant. en Car. sociologie
J. Strick	Handvaardigheid
Drs. A. Vogelzang	Taalvaardigheid en -gedrag
J. Welmers	Pedagogiek| didaktiek

Vraag aan de directeur van de opleiding F. M. van Drie:
— Er zijn zes studenten op die opleiding, klopt dat?
F.v.D.: "Ja, zes of acht, ik weet het niet precies uit m'n hoofd."
Volgende vraag:
— Een belangrijk bezwaar van VLC/VLA was (dacht ik) dat deze opleiding de studenten wel veel geschiedenis- en aardrijkskundige kennis bijbrengt, maar dat je daardoor nog geen leraar wordt, omdat het leraar-zijn een aantal specifieke beroepsvaardigheden en inzichten vereist die je grondig moet bestuderen en in-oefenen. Laat ik het voor de duidelijkheid even heel oneerbiedig zeggen: men meende dat deze opleiding zou resulteren in het afleveren van vakidioten overgoten met een pedagogisch sausje.
F.v.D.: "Ik heb de indruk dat deze mensen niet goed weten waarover ze praten. In ons project is de onderwijskundige component groter dan in het rapport van de VLC/VLA. De bonden hebben in hun plan 12 vakuren, wij hebben er 6.
— En heb je hun dat nooit duidelijk kunnen maken?
F.v.D.: "Hoe zou dat kunnen, er is mij nooit iets gevraagd."
— Een ander bezwaar is dat voor vrijwel alle bovengenoemde docenten de lerarenopleiding slechts een bijbaantje is. Ze komen, draaien hun lesje af en gaan weer weg. Volgens VLC/VLA kunnen alleen mensen die full-time in dienst zijn hun lessen afstemmen op het opleiden van leraren.
F.v.D.: "Ja, dat is natuurlijk mooi allemaal, maar het kán op het ogenblik nog niet. Later misschien, als er meer cursussen bijkomen, wél. Kijk wij praten niet alleen, wij doen ook wat.

BEVOEGDHEDEN

De opleiding gaat 4 jaar duren waarna men, in het geval van succes, in het bezit komt van een M.O.-A-bevoegdheid (2e graad). Gedurende de eerste twee jaren van de studie lopen de twee vakken parallel. Na die twee jaar vindt er een eerste niveau-bepaling plaats, men dient dan op het niveau van de l.o.-bevoegdheid te zijn. Na het tweede jaar wordt ook het twee-vakkensysteem verlaten en wordt er gekozen voor één hoofdvak en één bijvak.
Ook dit was een punt van geschil met de vakbonden; de bonden wilden de twee vakken parallel laten lopen tot aan het eind en dan afsluiten met twee M.O.-A-bevoegdheden. Echter, uit een brief van de Nederlandse minister van onderwijs dr. J. A. van Kemenade d.d. 10 juli 1974 over dit onderwerp blijkt, dat men ook in Nederland overgaat tot het hoofdvak-bijvaksysteem, het liefst zo snel mogelijk en uiterlijk bij de cursus 1975/76.

de heer FRANS VAN DRIE, directeur lerarenopleiding.

De opleiding hier op Aruba evenwel houdt voor bizonder goede studenten de mogelijkheid open om na 4 jaar af te sluiten met twee M.O.-A-bevoegdheden. Tevens wordt er rekening gehouden met mensen die om welke reden dan ook het tempo niet konden volgen. Die kunnen na 4 jaar afsluiten met twee 3e graads bevoegdheden.

LESROOSTER

Hiernaast volgt het lesrooster zoals dat momenteel bij de lerarenopleiding aardrijkskunde en geschiedenis gehanteerd wordt:

	DINSDAG		WOENSDAG		DONDERDAG		VRIJDAG		ZATERDAG	
7.30 - 8.15 (1)	onderw. (did.)	We								
8.15 - 9.00 (2)	onderw. (did./ ped.)	We								
9.00 - 9.45 (3)	onderw. (ped.)	We							gesch. x2, 3	P
10.00 - 10.45 (4)	handv.	S							gesch. x2, 3	P
10.45 - 11.30 (5)	handv.	S							gesch. x2, 3	P
11.30 - 12.15 (6)	psych.	A							gesch. x2, 3	P
13.15 - 14.00 (7)	psych. 12.15-13.00	A					taalv. x6 13.30-14.15	V		
14.00 - 14.45 (8)	eardr.	B		Ku			taalv. x6 14.15-15.00	V		
14.45 - 15.30 (9)	aerdr.	B	gesch. x5	Ku			gym. 15.00-15.45	Pu		
15.45 - 16.30 (10)			aardr. 16.15-17.00	B	aardr. x1	G	gym. 15.45-16.30	Pu		
16.45 - 17.30 (11)			aardr. 17.00-17.45	B	aardr. x1	G	gesch.	Rk		
17.30 - 18.15 (12)			gesch. 18.00-18.45	Kr			gesch.	Rk		
18.15 - 19.00 (13)			gesch. x4 18.45-19.30	Kr	aardr. x1	G				
19.00 - 19.45 (14)					eerdr. x1	G				
19.45 - 20.30 (15)										
20.30 - 21.15 (16)										

x1 is 1x in de twee weken. Is reeds begonnen.
x2 is Dr. Paula is hiervoor verzocht om als gastdocent Ant. en Car. geschiedenis te doceren.
x3 is Een keer in de maand. Nadere mededelingen volgen nog omtrent aanvangsdatum.
x4 is Vakdidaktiek (ook voor de zittende leerkrachten).
x5 is Staatsinrichting en politieke geschiedenis (per 1 oktober '74)
x6 is Per 1 oktober '74.

▼
tekst: j. jutten
foto's: r. de graaff

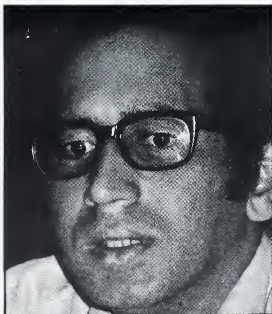
PART-TIME

Een andere mogelijkheid is, dat men de opleiding normaal beeindigt met een M.O.-A-bevoegdheid, dan gaat werken als leraar en naast dat werk gaat studeren voor de twee-de M.O.-A-bevoegdheid.
Ook dit was een strijdpunt met de vakbonden. De huidige opleiding geeft de reeds in functie zijnde leraren de gelegenheid middels part-time studie een M.O.-A-bevoegdheid te behalen. Zij zijn vrijgesteld van de onderwijskundige vakken, omdat men ervan uitgaat dat deze mensen op dit gebied reeds voldoende gevormd zijn. Zoals uit het lesrooster blijkt, zijn genoemde vakken in de morgenuren gepland, zodat de reeds in functie zijnde leraren alle andere vakken in de middaguren kunnen volgen.
Nee, zeggen de vakbonden, daar kan nooit iets goeds uit komen. De opleiding moet full-time zijn.
Tenslotte de praktijk. Voor het 3e en 4e studiejaar staan 12 praktijkuren per week op het rooster. Het is de bedoeling dat men zoveel mogelijk werkelijk lesgeeft, onder toezicht. Mocht er op de scholen een tekort aan leraren zijn, dan is het ook mogelijk dat deze 3e en 4e jaarsstudenten de genoemde 12 uren gaan werken als part-timeleraren, mits zij daartoe in staat worden geacht.

FINANCIERING

De Antilliaanse Lerarenopleiding wordt voor 75% door Nederland gefinancierd en voor de rest door de Nederlandse Antillen. Komt deze financiering niet in gevaar nu Curaçao uit de boot is gevallen en het project dus niet zo kan worden uitgevoerd als in de bedoeling lag?
Directeur F. M. van Drie: "Absoluut niet. Alles is reeds goedgekeurd, alleen de Stichting Nederlands-Antilliaanse Academie moet nog even tekenen."
Voorzitter van die stichting is de heer Sprockel op Curaçao, en die schijnt al een tijdje ziek te zijn.

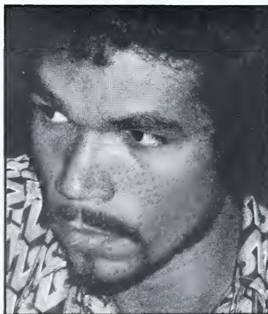
driemanschap

B. HERRERA

H. WEUSTINK

A. VROLIJK

Sedert Tussenvorm 49 is het driemanschap aangevuld met de heer Agustin Vrolijk. Voor de volledigheid nog even de namen: Buchi Herrera, Agustin Vrolijk en Henk Weustink. Op de algemene ledenvergadering van 12 september j.l. hebben de aanwezige leden het hoofdbestuur het mandaat gegeven om alles in het werk te stellen opdat de V.L.A. binnen afzienbare tijd kan beschikken over een full-time vakbondsman. Het moet eenieder duidelijk zijn dat het driemanschap een noodoplossing is met een tijdelijk karakter. Wij hebben het hoofdbestuur ervan in kennis gesteld dat we de werkzaamheden van de afgetreden voorzitter zullen voortzetten tot uiterlijk 1 januari 1975.

In de vorige Vorm heeft de hoofdredakteur de verzuchting van Eddy Croes (uit Vorm februari 1973): "de laatste tijd voelden wij vrijwel geen geëngageerdheid meer bij de leden" aangehaald. Is Eddy per 16 augustus j.l. afgetreden omdat hij zich door "zijn" leden in de steek gelaten voelde?

In de laatstgehouden hoofdbestuursvergadering is er een commissie in het leven geroepen, die zich tot taak gesteld heeft te onderzoeken in hoeverre de leden achter de V.L.A. staan, of men überhaupt de noodzaak van een vakbond voor leerkrachten inziet, en of men zich daadwerkelijk wil inzetten ter realisering van de door de V.L.A. vastgestelde doelstellingen.

Bij deze nodigen we u allen vast uit voor de algemene (!) ledenvergadering op 24 oktober a.s., waarop o.a. uw goedkeuring moet worden verkregen voor de vervulling van het voorzitterschap in de huidige vorm en de funktie van secretaris.

Tot ziens op de algemene ledenvergadering van 24 oktober.

tekst: r. halley, hoofd wilhelminaschool

relato enkwanto edukashon en general

1. Kiko ta edukashon?
a. Mantene i sigi e kadena di e herensia kultural humano. En espesial e herensia kulturalku ta reina na e momentu ey. Un kultura basá riba religion lo kier mantene suherensia religioso.
b. Ekipá e individual ku e instrumentunan nesesario pa por realisa punto uno. Esaki ta e habilidatnan i conocimentu.
c. Libera kapasidat di ser humano pa por partisipa kreatibo i efektibo den bida sosial.
2. Ken ta responsabel pa edukashon?
a. Mayornan pa via di naturalesa ta responsabel.
b. I door di mayor tur otro agensianan di komunidad. P'esei responsabilidat kompleto (den tur aspekto) no por wordu duna na instansianan i personan ku ta hiba ideanan i akshonnan ku no ta di akwerdo ku e kultura, tradishonnan di pweblo.
3. Kiko ta problema?
a. Funkshon di skol den pasado (Sitwashon kolonial). Servisio na shon kolonial. No servisio na pweblo di e komunidat aki, p'esey metanan di edukashon tabata limitą na edukashon formal: leynan, habilidatnan, aktitudnan pero no pakiko tras di esakinan. Personan tabata ser mira solamente komo ejekutor di un sistema eksistente i no komo kreador di un propio sistema positibo.
b. Autonomia no a trese ningun kambio fundamental: E kolonisador eksterno a ser reemplasa pa e kolonisador interno. Metanan edukashonal no a kambia: edukashon na benefisio di e kolonisador i e elite chikito. Fasilidadnan fysico i materialista a wordu ekstende pero objetibonan a keda ikwal. Balornan Metropolitano tin nomber di kontinuashon integrashon i uniformidat cu e tierra Madre tabata i ta konsidera komo inebitabel.
4. Conclushonnan:
Tumando na konsiderashon ku edukashon mester ta un proceso pa sosialisa (humanisa) e mester tin komo meta integrashon di personanan eduka den su komunidat i no aliena e ser humano di su mes komunidat.
E proceso di alienashon di su mes sociedat ta wordu encontra den tur esktornan di nos pweblo:
A. Esunnan ku ta wordu konsidera personanan ku
TALENTONAN:
Nan mentalidat ta lo siguiente: talento ta un kommodidat pa bende na e preis mas haltu den mercado liber.
TIPONAN:
E tipo bulado di pipa: oferta di e potensha kolonial ta mas atraktibo.
Conclushonnan:
Tiponan: Esnan ku ta keda: Mentalidat di esakinan ta keda meskos. Nan sa e berdad pero no ta sinti e necesidat pa akshon konstruktibo. Kende lo kier pone den peliger nan status? Kende lo kier tumba e estruktura di poder, ku ta i por realisa nan idealnan materialista.
Magnitut di e problema:
1. Liderato pa juda pweblo salí di e sitwashon di oppreshon ta wordu spera di e grupo ta mas kier mantene e struktura aki.
2. Objetibonan real ta hanja nan mas grandi obstakulonan net pa via di nos Talentosonan.
3. Kambio por trece contratiempo pa esnan ku talento i asina nan por perde nan rol DOMINANTE.
P'esey: Nos systema edukativo reinforsa pa e minoridat potente aki ta un proceso statico aliena di tur kambio positibo. Nos ed. ta pa mantene e status manera e ta. Manera un di nos politikonan a bisa: Mihor un ciudadano di segundo plan di un pais grandi cu un ciudadano di prome plan di pais chikito.

B. Esnan ku no ta wordu konsidera personanan ku talentonan:
E DEPENDIENTENAN:
1. Mentalidat: Nan ta aspira kambio, pero kambio cu ta saka nan foi nan sitwashon aktwal pa un materialisticamente mas bon. Den otro palabra un kambio personal i no un kambio estruktural.
Kambio den e esfera, nan condishon objektibo: auto, salario, i no den nan kondishon subjektibo: libertad, solidaridat i responsabilidat.
2. E bulado di pipa: E la subi, e la triumfa riba e sistema. "The upward-moving syndrome". E malesa kolektiba ku no ta spaar ningun hende. Balornan materialistica ta mas cerka pa alkansa si un ta forma parti di e estruktura di poder.
3. Esnan ku no a ser reskata i a keda den grupo di dependientenan kompleto, ta e SERNAN MAS DISILLUSHONA, MAS AFO DI TUR KOS. Logikamente pasobra sin e alkanso di nan balornan materialista nan a keda bashi pasobra nan ta biba di balornan di oppressor.

Den e sitwashon di oppreshon nos pweblo ta bira depriva kulturalmente, no ku nos no tini kultura propio, pero nos ta konsidera nos kultura komo algo inferior en komparashon ku esun di e poder metropolitano. Ta solamente den un cima manera esaki ku un sistema edukativo sin lo minimo konsiderashon pa e propio kultura, psychologia i ambiente material por funshona i sisti: Nos sistema ta kompletamente jen di ehempelnan pa proba esaki: Un sistema ku ta IGNORA E PROPIO IDIOMA?
Un sistema ku ta kuminsa cerka jiunan Antilliano mes un kaminda ku jiunan ku tini ku ta otro distansha, ademas tambe lokwal jiunan di nos a akumula den nos kommunidad.
Un mucha ta sinja kwantiva mas entre 1 i 4 anja cu kwalkier otro periodo den bida.
Un sistema ku ta basa solamente riba selekshon di esnan ku ta pas den e sistema di oppressor i total negligensha di e mayoria di jiu di pweblo.
Un sistema ku kier desarroja solamente habilidatnan i konocementu di material di e vak. Ignorando e aspekto social humano manera solidaridat, cooperashon, creatibidat i independensha, berdadera. Asina perdiendo e motivashon pa kier sinja e habilidatnan etc. cu ta necessario pa pweblo por humanisa.
Un sistema ku no ta purba remedia fundamentalmente su defectonan pero mas bien kier busca pleisternan "lapmiddelen". No aberigua di unda e fallonan ta bini pero krea un skol pe drop-outs.
Na mes un tempu hanjando un justifikashon den pone e skol na servisio di nos poder komershal-industrial.
Un sistema ku no solamente ta pone tur Antillano na un disventaja eksistenshal i fundamental pero ku ta perjudikando mas tantu e jiunan di e klasenan trajador ku mas ku tur otro entegrante di nos komunidat ta forma e grupo ku tin nan destino den man. Hasta e derecho di traha nan no tin.
Estudionan profundo tambe na nos Antillas ta i por trese prwebanan palpable di esaki.

A-POLITIEKE INTELLECTUELEN

Dario Mendoza werd in 1936 in Guatemala geboren. In 1955, '56 en '57 won hij diverse middenamerikaanse literaire prijzen met zijn sociaal bewogen poëzie. Werd driemaal verbannen.
In 1967 werd hij, vrijwel uitgeput van honger, tijdens guerilla-activiteiten gedood.

(uit: CLAT-nieuws)

Op een dag
zullen de a-politieke intellectuelen van mijn land
worden ondervraagd
door de eenvoudige man uit ons volk.
Hun zal worden gevraagd wat zij hebben gedaan
toen het vaderland langzaam uitdoofde,
als een smeulende brandstapel,
klein en eenzaam.
Zij zullen niet worden ondervraagd over hun kleding,
noch over hun lange siësta's na het middagmaal
en ook niet over hun vruchteloze debatten met het niets,
noch over hun aardse manier om aan geld te komen.
Zij zullen niet worden ondervraagd
over de griekse mytologie,
noch over de walging die zij voelden van zichzelf,
toen er iemand,
op hun terrein,
bereid was lafhartig te sterven.

Niets zal hun worden gevraagd
over hun absurde rechtvaardigingen,
die groeiden in de schaduw
van een vierkante leugen.

Die dag
zullen de eenvoudige mannen komen.
Zij die nooit voorkomen in de boeken
en gedichten
van de a-politieke intellectuelen,
maar die wel elke dag bij hen aan de deur komen
om hun melk en brood,
eieren en tortilla's te bezorgen,
zij die hun honden en tuinen verzorgen
en voor hen werken
en zij zullen vragen:
"Wat hebben jullie gedaan,
toen de armen leden
en in hun harten langzaam
de tederheid
en het leven
verkwijnden? "

A-politieke intellectuelen van mijn zoete land,
jullie zullen niets kunnen antwoorden.
Jullie ingewanden zullen worden verscheurd
door een gier die niet krijst.
Jullie eigen ellende zal jullie zielen verteren.
En jullie zullen zwijgen,
uit schaamte over jezelf.

DARIO MENDOZA

In "FLASH" no. 42, aug. '74, het orgaan van World Confederation of Teachers — met secretariaten in Afrika, Azie, Europa en Latijns-Amerika — lezen we het volgende bericht:

The teachers of Aruba: five years of unity

On 1st July 1974, the V.L.A. (Teachers Trade Union of Aruba) commemorated its first five years of existence. During the past five years, the V.L.A. has made its opinions heard and has taken up firm standpoints on certain matters. The organisation has developed and has been transformed from a social centre into a real trade union which, apart from purely trade union affairs, also takes a hand in purely educational matters.
The V.L.A. has now begun a new phase of existence and is trying to appoint, on short term level, a number of permanent full time employees in the trade union. However, this will only become possible if a greater number of teachers become aware of their responsibilities in Aruban and West Indian society, and if this awareness in turn brings about a greater participation in the work of the trade union.
At the present time, the V.L.A. believes that an important task of the trade union organisation is "the promotion of the well-being of teachers as human beings and as specialists in their field". Great attention is being devoted to permanent training for teachers. Apart from matters of concern such as the level of salaries, secondary working conditions etc., the V.L.A. believes that a teachers' trade union should also undertake some research and study and should be applied at higher levels of educational policy.
We send our best wishes to the V.L.A. and hope that all their efforts will be crowned with success.

Steun van CLAT Nederland

Tijdens de algemene ledenvergadering van de CLAT afd. Nederland is er ruime aandacht geschonken aan de situatie op Aruba. CLAT-Nederland beoogt solidair te zijn met het volk van Latijns-Amerika, bestaat sinds 1 sept. 5 jaar en heeft thans tweeënhalf duizend leden. In 1973 werd er voor f. 40.000,— aan materiële steun aan CLAT-Latijns-Amerika overgedragen. Uit het verslag van de ledenvergadering nemen wij het volgende over:
"In de middag bespraken de aanwezige leden in thema-groepen hun ervaringen met het derdewereldwerk op school, in de bedrijfssituatie, in de vakbeweging en in de kerk. Een dergelijke uitwisseling van ervaringen werd erg waardevol bevonden. Men kreeg er ideeën om plaatselijk mee aan het werk te gaan.
Speciale aandacht kreeg de situatie op Aruba, waar de Aruba Hotel Association weigerde de vakbond F.T.A. te erkennen. CLAT-Nederland stuurde protesttelegrammen naar de autoriteiten en de plaatselijke pers. Dankzij dergelijke vormen van pressie — o.a. ook van de kant van de voedingsbond A.V.G. — is inmiddels de F.T.A. erkend," aldus CLAT-Nieuws.

Telegrammen

In "Karamba", aug. '74, het orgaan van de Vereniging van Leerkrachten Curaçao, lezen we dat het hoofdbestuur van de V.L.A. in aug. j.l. twee solidariteitstelegrammen naar de V.L.C. stuurde. De telegrammen luidden als volgt:

V.L.A.
Hebben vernomen tijdens het laatste telefonisch contact hedenavond dat acties van maandag aanstaande normaal doorgaan stop zijn ervan overtuigd dat gezien de omstandigheden deze weg de enige juiste stap is stop een vakbond die respect opeist kan niet anders dan bereid zijn tot het uiterste te gaan stop wij zijn en blijven solidair met jullie houding in deze strijd jullie strijd is uiteindelijk onze strijd stop hoofdbestuur V.L.A.

V.L.A.
Betuigen instemming met inhoud uw telegram d.d. 20 augustus aan regering Nederlandse Antillen stop doen u ook reeds nu toekomen onze adhesie voor uw nog te voeren strijd komma uiteindelijk ook onze strijd komma die begrijpelijkerwijs door ons anders gevoerd moet worden stop zonder meer kunt u op onze volledige steun rekenen stop hoofdbestuur V.L.A.

Verder meldt "Karamba" onder welke voorwaarden een akkoord is gesloten tussen regering en V.L.C., inzake het conflict rond de lerarenopleiding:
"De commissie van goede diensten ter bemiddeling in het conflict regering-V.L.C. bestaande uit de heren J. A. Abraham, C. E. Dip en H. F. Hollander, maakt na gesprekken met de regering en de V.L.C. het volgende bekend:
De regering is bereid gevonden de beslissingen genomen met betrekking tot de lerarenopleiding voortgezet onderwijs voor wat betreft Curaçao niet uit te voeren dan nadat nader overleg met de onderwijsvakbonden en het B.C. Curaçao over alle aspecten van de opleiding waaronder de uitgangspunten van de regering, het B.C. Curaçao en de vakbonden.
Dit overleg zal plaatsvinden in aanwezigheid van de commissie van goede diensten en in de geest van de verklaring van de minister-president van de Nederlandse Antillen zoals neergelegd in zijn telegram d.d. 21-8-74 luidende:
De beslissing is des ministers met verantwoordelijkheid enkel aan de staten. Bij de moderne opvattingen over bestuursvoering wordt inspraak verleend aan belanghebbende groepen. Inspraak betekent dat de belangengroepen in de sector van ieders belang gelegenheid krijgen tot participatie in de voorbereiding, derhalve dat hun mening wordt gehoord, dat er ten aanzien hiervan "feedback" plaats vindt en dat binnen de verantwoordelijkheid van de regering rekening wordt gehouden met hun standpunten.
De V.L.C. is bereid gevonden hangende bovenbedoeld overleg alle acties stop te zetten:
De commissie,
Gezien:
De minister-president van de Nederlandse Antillen,
V.L.C.-bestuur,

————

P.S.
1. *dat zowel het uitgangsbedrag, de verdeelsleutel als het totaalbedrag deel van het overleg zullen uitmaken.*
2. *het overleg op Curaçao niet geconditioneerd door het begin op Aruba (geen precedentwerking).*

Mededelingen V.O.-sektie

Op de algemene ledenvergadering van de V.O.-sektie op 4 september j.l. werd er een nieuwe voorzitster gekozen, daar mej. Y. Duncan naar het basisonderwijs verplaatst is.
Het sektiebestuur bestaat heden uit:
mej. R. Croes, voorzitster;
mej. O. Bryson, vice-voorzitster;
mej. Y. Sno, secretaresse;
zr. Graziëla, penningmeesteresse;
mej. R. Nicolaas, lid met speciale opdracht;
mej. M. Winklaar, vertegenwoordigster in het hoofdbestuur

Deze sektie heeft van 7 t/m 9 oktober j.l. een studieweek gehouden. In het programma waren 3 lezingen opgenomen n.l. a. Spel en speelgoed door de heer S. M. Lamp; b. Expressie door de heer E. Janssen; c. Tweetaligheid door mevr. Th. Croes.
Deze studieweek werd in het Holiday Inn hotel gehouden van 8.30 - 12.00 v.m. Ook was er een tentoonstelling van speelgoed en van-werkjes van waardeloos materiaal, die door de kleuters gemaakt zijn.

ENKELE BROEDVOGELS VAN ARUBA

tekst: KEES HEIJ
leraar biologie colegio arubano
foto's: KEES HEIJ
JAN COUMANS
RINUS DE GRAAFF

N.a.v. enkele reacties op mijn vorige verhaal over de vogels van Aruba zullen we nu enige broedvogels bekijken, die iedere liefhebber regelmatig kan waarnemen.
Een uitgesproken broedseizoen, zoals b.v. in gematigde streken, komt hier niet voor. Een aantal vogelsoorten kan hier het hele jaar broeden, hoewel er een toename van broedactiviteit plaats vindt gedurende de regentijden.
Voor of tijdens de regentijd beginnen bepaalde vogels te zingen, te paren en nestbouw te plegen. De verhoogde regenval brengt in ieder geval met zich mee dat er na en gedurende de regentijd de planten- en insektenwereld zich eveneens explosief ontwikkelt. Er zal dus voor de nieuwe generatie een overvloed aan vruchten, zaden en insekten aanwezig zijn.
Voor de voor hun voedsel op zee aangewezen vogels speelt de regentijd geen rol.
Zo beginnen de pelikanen hun broedactiviteit nog voor het massaal voorkomen van de masbango. We vermoeden, dat de masbango komst op zijn beurt weer te maken heeft met bepaalde zeestromen of kleine temperatuurverschillen, die het plankton van de zee beïnvloeden. In de loop van een jaar namen we temperatuurverschillen van 23°-27° C van het water waar.
Naast deze seizoenvogels zijn er weer andere groepen vogels, die het hele jaar door broeden in de buurt van onze huizen. Hiertoe behoren de chuchubi, moffie en barica heel.
We zullen nu enige algemene broedvogels wat nader bekijken.

Salina bij de waterzuivering, een belangrijke broedplaats van visdieven en dwergsterns. Deze salina wordt regelmatig geplunderd door honden en kleine jongetjes, die soms de eieren en de jongen uithalen.

pelecanus occidentales
bruine pelikaan
brown pelican
ganshi

Volwassen pelikaan

Met de snavel inbegrepen kan deze vogel plm. 135 cm. worden. Vooral de kop maakt een grote indruk door de grote snavel en de keelzak. Het is een bewoner van ondiepe zeekusten, die uitsluitend boven zee vist. De laatste tijd zien we hem ook regelmatig in de salina's vissen. Tijdens het vissen duikt de vogel geheel onder water, maar door de onderhuidse luchtzakken schiet hij als een kurk weer omhoog naar het wateroppervlak. In vele gevallen heeft hij dan tijdens zijn duikvlucht een halve slag om zijn as gemaakt. Het voedsel bestaat uit masbango die in enorme hoeveelheden verzwolgen wordt. Eens werd in de slokdarm van een pelikaan 250 ansjovisjes van 7 cm. lengte en 100 andere visjes van 6—8 cm. gevonden (dit is een totale lengte van meer dan 25 m. vis).
Op Aruba zijn er vaste slaapplaatsen op de mangrove eilandjes. Sinds vorig jaar zijn ze voor Aruba als broedvogel bekend. Het takkennest is klein terwijl de eieren een grootte van 72x46 mm. hebben. Meestal zijn er 2 à 3 eieren. De jongen zien er uit als vormeloze zakken, maar wanneer men de kop met keelzak bekijkt weet men met een echte pelikaan te doen te hebben.

Broedende pelikaan

Jonge pelikanen in het nest, een achterblijvertje

Van de volgende soort zouden we graag wat meer gegevens hebben over het voorkomen, nesten, aantal jongen e.d.

speotyto cunicularia arubensis
holenuil
burrowing owl
chogó

Deze algemene broed- en standvogel van Aruba is plm. 20 cm. groot. Hij leeft op de grond en is in 1908 voor het eerst op Aruba ontdekt en later pas weer in 1951 teruggevonden. Dit wil niet zeggen, dat hij in die tussentijdse periode verdwenen is. Volgens oudere Arubanen kwam hij vroeger voor 1951 meer voor dan tegenwoordig. Hij leeft hoofdzakelijk in open steenwoestijnen tussen diorietblokken. Zijn nest bevindt zich in een zelf gegraven hol. We hebben de indruk dat een nestholte meerdere uitgangen heeft

Holenuil

Holenuil

en dat er meerdere nesten zijn (speelnesten?). Het is een nuttige vogel die insekten en hagedissen eet.
Onze soort is een lichte vorm van de soort die voorkomt in de droge savannegebieden in Noord-Amerika. De soort is niet door de wet beschermd. Bescherming is echter wel gewenst omdat hij alleen op Aruba voorkomt. Daar de soort niet schuw is en de nesten gemakkelijk te vinden zijn is de kans op uitroeien groot. Persoonlijk schat ik het aantal paren op Aruba op 10. Hopelijk zal blijken dat deze schatting aan de lage kant is.
We zijn zeer geïnteresseerd in waarnemingen van deze vogels. Broedgegevens zijn niet bekend. Wel hebben wij het vermoeden dat de paren het gehele jaar bij elkaar blijven.

egretta thula
amerikaanse kleine zilverreiger
snowy egret
papiamentse naam is niet bekend

Totale lengte, inclusief de 7 cm. lange snavel, 60 cm. Deze klein witte reiger heeft zwarte poten en goudgele voeten (vandaar de naam lady with the golden slippers). Het is een bewoner van ondiep zout en zoet water, waarbij de mangrove-eilandjes met hun beschutte plasjes de voorkeur genieten.
Tijdens warme dagen zitten ze in groepjes bij elkaar in de mangroven. Ze voeden zich met vissen, vooral met tandkarpertjes uit de salina's. Prof. Voous meldt voor deze dieren een groot verspreidingsgebied in warme subtropische en tropische gebieden in Amerika van het zuiden van de Verenigde Staten tot Argentinië en Chili. Verder schijnt het een zeldzame broedvogel te zijn van de Westindische eilanden.
Door regelmatig over het eiland te rijden en het aantal te tellen zijn we op een totale schatting voor Aruba van plm. 125 exemplaren gekomen. Hiervan zijn tenminste 100 exemplaren regelmatig waar te nemen bij de salina's in de buurt van het Sheraton hotel, in de maanden april t/m oktober. Later verspreiden de dieren zich en worden dan regelmatig bij het Spaans Lagoen gezien, waar zij ook gedurende de regentijd slapen. Het is een sierlijke vogel, die zijn bescherming verdient.

kleine amerikaanse zilverreiger

Van de soort

ardea herodias
grote witte reiger
great white heron,

komen een witte en een blauwgrijze vorm voor. Het is een schuwe vogel, die heel wat moeilijker te benaderen en te tellen is dan de vorige soort, omdat hij solitair voorkomt. In de Vogels van de Antillen wordt hij voor Aruba niet genoemd, hoewel wij beide kleurvormen regelmatig waarnemen. Dit zullen wel exemplaren van het vasteland van Zuid-Amerika zijn.

grote witte reiger

sterna hirundo
visdiefje
common tern
meuchi

jonge visdief komt uit het ei

broedende visdief

Deze grijswitte stern met lange vleugels, ingesneden staart en een lengte van 40 cm., verschijnt midden april langs de kust. Ze verdwijnen weer half november. Hun voedsel bestaat uit masbango en tandkarpers. Het nest is een ondiep kuiltje, soms gevoerd met plantestengels. Ook wordt het wel versierd met schelpen en steentjes. We vinden ze regelmatig broedend langs de noordkust, hoewel de drie grootste concentraties te vinden zijn op het Lagoterrein en bij de waterzuivering op de drooggekomen dijkjes. De grootste en zich steeds meer uitbreidende kolonie is te vinden bij de salina bij het Sheraton hotel. Vorig jaar telden we op de drooggevallen eilandjes 75 broedgevallen en dit jaar broedden er 110 paar visdiefjes. De eieren zijn stomp met grijze en olijfbruine vlekjes. Het aantal eieren is volgens de literatuur meestal 2, hoewel het aantal 3 hier regelmatig voorkomt. De soort is niet door

de wet beschermd. De kolonie bij het Sheraton hotel is betrekkelijk veilig, voor de mens, omdat niemand, behalve een vogelaar, zich in het stinkende water waagt. De kolonie bij de Lago is moeilijk te vinden, maar de kolonie bij de waterzuivering wordt regelmatig geplunderd door honden en kleine jongetjes, die soms de eieren en de jongen uithalen. Deze sierlijke vogels verdienen een betere behandeling.

minus gilvus
caribische spotlijster
southern mockingbird
chuchubi

chuchubi bij nest

Deze vogel kunnen we als een van de meest algemene vogels van ons eiland beschouwen. Vermoedelijk is het op Aruba de meest voorkomende soort. Deze lijsterachtige vogels bewonen zowel de cactuswildernissen als de tuinen en plantsoenen. Volgens ons komt deze vogel in elk biotoop voor. Deze bodemvogels zijn echte oogjagers, die naar alles wat ze zien pikken. Het menu en de aanpassing aan het aanwezige voedsel schijnt enorm te zijn. Ze eten zowel plantaardig als dierlijk voedsel. Zo snoepen ze van cactusvruchten, mango's, zuurzak, kenepa's en papaja's. Vruchten van tamarinde en wabi worden ook niet versmaad. Dat ze ook nuttig zijn blijkt wel uit hun dierlijk dieet dat bestaat uit kevers, rupsen, mieren, wespen, vliegen, slakken en spinnen. Eveneens roven ze ook de eieren van kleine vogels en zelfs van sterns.
Wanneer we over standvogels spreken hebben we hier hét voorbeeld. Het territorium, dat vrij klein kan zijn, wordt niet verlaten. Het wordt verdedigd tegen indringers zowel soortgenoten als andere soorten. Naast de vele geluiden en imitaties die een chuchubi kan produceren komt de klank chu-chu-bi wel het meest voor. De alarmroep is een hard onmuzikaal tsjéh. Het nest is komvormig en gevlochten van takjes en twijgjes. Van binnen is het afgewerkt met sprietjes. De eieren zijn stomp, licht grijsgroen met onregelmatige vlekjes. Meestal zijn er 3 eieren. De vogels broeden het hele jaar door met een piek in de regentijd.

ARUBA, parel van de caribische zee

Zo gaat men hier met de belangrijkste broedplaats om.
Plm. 110 paar visdieven broeden op de eilandjes in de salina. 15 paar steltkluten e.a. broedvogels.
Verder is het een belangrijke fourageplaats van honderden plevieren en plm. 125 kleine witte reigers, eenden e.d.

literatuur

Chandler e.a. (1966) A guide to field identification Birds of North America, Golden Press, New York.
Voous, Dr. K. H. (1955) De vogels van de Nederlandse Antillen. Uitgave Natuurwetenschappelijke werkgroep Ned. Ant., Curacao, Kemink en Zoon, Utrecht.
Wagenaar Hummelinck, D. P. (1957) Studies of the fauna of Curacao and other Caribbean Islands, Vol. 7, K. H. Voous, The birds of Aruba, Curacao and Bonaire. Uitg. Natuurwetenschappelijke Studiekring voor Suriname en de Ned. Ant., nr. 14, Nijhoff, Den Haag.

steltkluut

himantopus himantopus
steltkluut
black necked stilt
snepi hudiu

Deze 37 cm. grote vogel met een opvallend lange snavel is zwart met wit en heeft lange, bleekrode poten. Tijdens de vlucht steken de poten minstens 13 cm. achter de staart uit. Het is een bewoner van de ondiepe lagunen en modderige salina's. Ze zoeken hun voedsel door links en rechts met hun snavel in het modderige water te bewegen en het voedsel eruit te zeven. Het voedsel bestaat uit kleine insekten w.o. vliegjes en kevers. Ook eten ze slakjes. Sinds twee jaar zijn het broedvogels van Aruba. Hun nesten zijn opgehoogd met steentjes, schelpjes en koraalgruis.
Ze bevinden zich op de hoger gelegen delen van de salina's. De broedtijd valt in de maanden mei en juni. Ze leggen 4 priktolvormige olijfbruin gevlekte eieren. De vogels maken tijdens het lopen een verwaande, statige indruk. Hieraan hebben ze waarschijnlijk hun Bonaireaanse naam, makamba, te danken. Ze zijn niet door de wet beschermd. Momenteel broeden er plm. 20 paar op de salina bij het Sheraton hotel. In dit blubberige milieu zijn ze betrekkelijk veilig. Bij het naderen van het nest alarmeren ze alle andere vogels door hun wiep wiep geroep. Daar ze vrij onrustig en schuw zijn, is het moeilijk de vogels bij hun nesten te fotograferen.

Tot slot enkele vogels, die de aandacht verdienen omdat ze hier of onregelmatig of niet meer voorkomen.

anous stolidus
noddy
blackbird

Deze 38 cm. roetbruine stern met het grijze petje is een uitgesproken bewoner van de zee. Hij verschijnt soms bij uitzondering langs de kust. Ze broeden op de rotsen van de Bovenwindse eilanden. Toch zien we ze regelmatig langs de kust bij Californië. Beschrijving van eieren en nest ontbreekt. Het zou een tocht naar bijvoorbeeld de Aveseieilanden waard zijn om eens wat meer gegevens over deze vogel te verzamelen.

noddy

phoenicpoterus ruber
rode flamingo
red flamingo
chogógo

Deze vogel is algemeen op Bonaire, waar hij een zeer geziene broedvogel is. Op Bonaire broeden er tegenwoordig 1000 tot 1500 paar. Ze mogen zich verheugen in een goede bescherming, hoewel de broedkolonie door wisselvalligheden van het weer wel eens te

flamingo

lijden heeft. Zo kunnen slagregens en storm grote schade onder de jonge dieren veroorzaken. De laatste tijd wordt er af en toe een flamingo op Aruba gesignaleerd. De papiamentse naam chogógo is waarschijnlijk een klankaanduiding. Exemplaren die op Aruba of Curaçao verschijnen zijn uit de koers geraakte Bonaireaanse dieren.

BROEDVOGELS

amazone barbadensis
geelvleugelamazone
yellow winged parrot
lora

Deze, voor Aruba uitgestorven papegaai, was eens een van de vogelkundige attracties van ons eiland. Hij heeft het echter tegen de vervolging van de mens moeten afleggen en is tussen 1940 en 1950 uitgestorven. De laatste plaats waar hij voorkwam schijnt Fontein geweest te zijn. Prof. Voous vermeldt, dat deze vogels o.a. door vergiftiging uitgeroeid zijn, maar dat vooral de grote, vernietigende invloed, die de olieverwerkende industrie op het bosrijke landschap in het zuidoosten van Aruba heeft uitgeoefend, meegewerkt heeft aan de definitieve verdwijning van de soort. Op Bonaire zijn nog een aantal van deze soort, die bij een eventuele katastrofe ook wel uitgeroeid zullen worden. De Bonaireaanse en ex-Arubaanse soorten zijn verschillend van kleur. Gelukkig komt de Arubaanse soort nog voor op het schiereiland Paráguana. Laat het verdwijnen van deze soort een les zijn, zodat we de vogels die er nog zijn gaan beschermen.

geelvleugelamazone

fregata magnificens
fregatvogel
man-o-ward-bird
skerchi

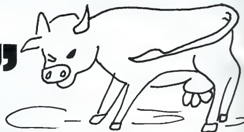

Deze vogels zijn vooral bekend, omdat ze veel voorkomen in de buurt van de havens op onze eilanden. Ze azen o.a. op afval van de vissers. Ze vangen ook vliegende vissen. Voor vissers betekent het jagen van fregatvogels op zee, dat er grote scholen vis aanwezig zijn. Het indrukwekkendst zijn de fregatvogels, wanneer ze urenlang op de luchtlagen rondzweven, waarbij ze hun gevorkte staart als een schaar (skerchi) open en dicht doen.

Prof. Voous vermeldt in de "vogels van de Antillen": "Vooral op Bonaire gebeurt het herhaaldelijk, dat fregatvogels het uitgeworpen aas van de vissers grijpen en de haak in de keel krijgen. De aldus gevangen vogels worden in de regel bevrijd, maar niet, dan nadat van de punt van één der staarthelften een stuk is afgeknipt. Er zijn vogels, die op deze wijze steeds meer stukken van de staart kwijt raken en daardoor bijzonder vreemde staartmodellen vertonen." Wij hebben dit ook wel eens waargenomen en we hebben zelfs wel eens een fregatvogel gevonden die zichzelf gewurgd had met de vislijn, die uit zijn keel hing.
Fregatvogels slapen op de mangrove-eilandjes tegenover het vliegveld in groepen van 50 stuks en meer. De bomen zijn geheel witgekalkt door de uitwerpselen. Broedende exemplaren heeft men hier tot nu toe nooit gemeld. We kunnen ze echter wel verwachten, daar hier regelmatig exemplaren in broedkleed rondvliegen. Het zou interessant zijn voor Aruba een paar broedgevallen te noteren.

"nos bestianan"

Eksplorashon di ambiente

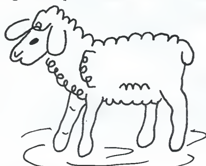
Een groep actieve kleuterleidsters heeft, onder leiding van inspectrice kleuteronderwijs mej. L. Pourier, een aantal lesvoorbeelden, verhalen, liedjes etc. bijeengebracht in een bundel getiteld: "Nos Bestianan." De teksten zijn deels zelf geschreven, deels van de hand van andere auteurs. De bundel geeft de kleuterleidster een aantal praktische "recepten," die op alle kleuterscholen bruikbaar zijn.
De bedoeling van deze lessen is dat, zoals het voorwoord zegt: "e muchanan, despwes di a experensha y papia tokante e tema aki, ta bai kompróndé ku nos mester kuida nos bestianan bon y tambe ku nan ta di gran balor pa nos."
Men hoopt er middels deze lessen toe bij te dragen dat "e muchanan lo bai aserka e bestianan ku mas atenshon y cu nan lo trata di kuida nan bon pa nanno laga nan sufri hamber, sed y tampoko pa nan no maltrata nan y pa nan bira un bon amigo di e bestianan."
Hieronder geven wij u een paar voorbeelden van wat de bundel te bieden heeft.

E objetivo prinsipal di e eksplorashon aki ta pa e muchanan deskubri ku tin hopi kos di eksperensha i di mira den nan a ambiente.
Kiko nos ta bai waak? Tur e bestianan ku nos no por trese den klas p.e. kabritu, karné, kabai, baka, buriku, patu, galiña etc.
E preparashon di e bishita ta bai komo lo siguiente:

1. E leidster mes ta bai hasi un bishita pa e waak kon e muchanan por kana mas safe posibel.
2. E leidster ta informa si e tin mag di drenta den e kura pa waak e bestianan (no si tin kacho ku ta morde).
3. Eynan e leidster ta nota ta ki pregunta e por lansa e muchanan.
4. Promer ku nos bai hasi e bishita nos ta konta e muchanan presies ta kiko nos ta bai waak. E preguntanan ku nos lo bai hasi nos ta lansa nan fo'i den klas y ayanan nos ta ripiti e preguntanan.
5. Pa e bishita nos ta trata di haña algun mayor ku ta dispwesto pa judanos tira bista riba o muchanan.

N.B.
Komo ku durante eksplorashon di ambiente observashon ta primordial nos mester lansa preguntanan pa e muchanan hasi bon observashon. Si no ta posibel pa hasi un bishita na un dierentuin o un kura kaminda nan por mira diferente bestia, nos ta trese algun bestia, nos ta trese algun bestia skol pa e muchanan haña oportunidat di eksperensha e bestianan.
E eksplorashon di ambiente aki nos ta wordu ripiti algun biaha mas e tema 'ki, pero awor nos ta bai waak e otro bestianan ku nos muchanan ta topa den nan ambiente.

Kombersashon klasikal

Pa e kombersashon di awe nos ta trese un morkoi skol. Nos ta poné den un kaha esta pa e no kana bai!
Nos ta laga e muchanan sinta den un kring y nos ta laga e morkoi kana rond (esta si no tin mucha ku tin miedo).

Nos ta laga e muchanan waak e bon y nos ta pidinan pa nombra e diferente partinan ku nan ta waak.
Y kiko e tin ariba su lomba? Un kaska!
Pakiko e kaska ta?
Un morkoi tin djente? Kiko asina nan ta kome?
Kon nan ta hasi haña jioe? Aha, nan ta pone webo!
Tin un bestia ku ta parse morkoi pero e ta mas grandi kunele.
Ken sa kon jamanan? Aha, turtuga! Unda nan ta biba? Y kiko eseynan ta kome? Tambe tin turtuga chikito di awa dushi!
Nos ta trata pa e muchanan konta mas tanto posibel di nan experenshanan.

foto's:
r. de graaff

opvoeding tot dieren-vriend

Teatro di popchi

Popchinan nesesario:
Un kacho, un poeshi, un mucha.
Dekor:
Un kurá! E poeshi y e kacho ta drumí serka di otro!

Bòbie: Sst muchanan, kon ta bai? Boso ta bon? Sst, no papia duro paso mi no kier pa "Mimi" e poeshi lanta. Mi kier bai neck e poko! Waak kiko mi ta bai hasi! Pero no bisé nada! (Bòbie ta morde na su rabo y e ta sigi drumi, y hasi meskos nada no a sosodé).
Mimi: Miauw! Ken a mordémi? Ta boso a hacié muchanan? Kiko, Bòbie, no por ta, até ta drumi morto na soño? Mimi ta pusha Bòbie lanté y e ta puntrele si ta e a morde su rabo!
Bòbie: Heu, lagami drumi mi tin soño y mi ta kansá.
Mimi: Muchanan di berdat e a mordo mi rabo? Wardami mi tambe ta bai spante. (Mimi ta morde Bòbie su orea y e ta hasi meskos ku ta drumi e ta drumi).
Bòbie: Ai, ken a morde mi orea? Reakshon di e muchanan!
Aha, ta Mimi a mordemi!
Wardami un rato. Bòbie ta bai y e ta bolbe ku dos tapadera di wega y e ta kuminsa hasi desorden.
Mimi: Hé esta fastioso bo ta. Bo no ta lagami drumi! (Más Bòbie kuminsa hasi desorden). Mimi ta lanta bai y Bòbie ta bai kore su tras y hasi desorden den su orea.
Johny: Hepa, ta ken ta hasi tanto desordu asina y no ta laga hende drumi?
Reakshon di e muchanan.

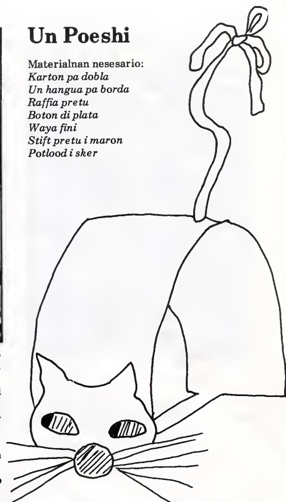

Hepa boso para'ki. Ta basta desordu. Un vez tur e bisiñanan ta lanta y bin zundra pasobra boso no ta laga ningun hende drumi.
Mimi: Ta Bobie a cuminsa! E a morde mi rabo.
Bòbie: Ta Mimi a morde mi orea. Un ta berdat muchanan?
Johny: Ta berdat loke bo a hasi ey! Bòbie.
Bòbie: Si pero ta chansa mi kier a chansa kunele.
Mimi: Mihor otro viaha bo pensa un otro chansa paso bo a hasimi dolor.
Bòbie: No Mimi ta un chansa mi a bai hasi, pero otro biaha lo mi no mordebo mas.
Mimi: Wel pa e viaha aki mi ta lubida!
Johny: Bon ban mira tur cos a caba y awor tur hende ta bai drumi. Y no tin chansamento mas.
Bòbie y Mimi: No Johny nos no ta hasie mas. Oké, drumi dushi. Ayo muchanan.
FIN

N.B.
Nos ta laga e muchanan tambe hunga un wega den e teatro di popchi. Huntu nan ta kies e popchinan y ora nan sa kiko nan ta bai hunga, e leidster ta kies algun mucha ku kier hunga.
Si e muchanan no a hunga hopi vez nos mester ta conforme ku loko nan presentá y door di nos estimulo nan lo bai trese weganan riba un nivel poko mas halto.

Un Poeshi

Materialnan nesesario:
Karton pa dobla
Un hangua pa borda
Raffia pretu
Boton di plata
Waya fini
Stift pretu i maron
Potlood i sker

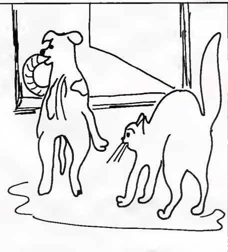

Nos ta korta un rechthoek for di un pida karton. Dilanti riba e karton nos ta pinta un kara di poeshi. E oreanan di papel nos ta pega riba dje. Di raffia nos ta korta tres o cuater pida chikito ku lo bai bira e bigoti. Nos ta hinka esaki den e wowo di e boton i tambe nos ta hoi tres pida raffia largo i nos ta rijgnan na e hangua i nos ta pase door di e parti dilanti i patras di e karton. Pa e karton keda pará den un boog nos ta pone un kònòpi ora nos kaba di saka e raffia for di e hangua. E raffia ku ta sali patras nos ta vlecht e huntu ku un pida waya i na final nos ta konopé i esei ta su rabo. I nos poeshi ta kla!

Waak e plachi i kontami e storia

grawata

"Buikpijn meneer, buikpijn krijg ik van dat blad," aldus sprak een Nederlandse dame tegen de hoofdredacteur van Vorm. Welk blad werd bedoeld? Juist, Vorm. "Ik heb altijd heel prettig gewerkt op Aruba, maar de laatste jaren is het verschrikkelijk. Iedere keer als ik dat blad gelezen heb, krijg ik buikpijn. Het eerste wat ik doe als ik het uit heb is: het verscheuren.".

Tjonge tjonge tjonge, zij verscheurt het gewoon, terwijl wij niet aan de aanvraag kunnen voldoen; alleen al van het laatste nummer werden tientallen exemplaren meer gevraagd dan wij konden leveren. Overigens, afgezien van die buikpijn, die wij betreuren: het is zeer goed om te weten, dat ons blad niet in de smaak valt bij mensen die de klok het liefst een flink eind terug zouden willen draaien naar die goeie ouwe tijd, toen alles nog zo mooi was (vooral voor Nederlanders).

wettelijk minimumloon in nederland per 1 juli 1974

Met ingang van 1 juli 1974 is het wettelijk minimum(jeugd)loon met 10,69 pct. verhoogd.
Onderstaande bedragen moeten vanaf 1 juli 1974 door de werkgevers minstens worden betaald.
Bij de netto-berekening is uitgegaan van loonbelastinggroep 2 (ongehuwden) en een premie sociale verzekering van 9,15 pct. (geen rekening is gehouden met eventuele premies voor pensioenfondsen).
Deze bedragen gelden VOOR ALLE WERKNEMERS, ook voor hen, die niet onder een cao vallen.

	PER WEEK		PER MAAND	
lft.	bruto	netto	bruto	netto
23 jr.	274,80	180,65	1190,80	782,84
22 jr.	254,20	168,76	1101,50	731,31
21 jr.	233,60	156,83	1012,20	679,58
20 jr.	213,00	144,94	922,90	628,05
19 jr.	192,40	133,02	833,60	576,33
18 jr.	171,80	121,13	744,30	524,80
17 jr.	151,10	109,12	654,90	473,08
17 jr.*)	120,88	87,34	523,92	396,68
16 jr.	130,50	96,84	565,60	419,85
16 jr.*)	104,40	77,53	452,48	358,98
15 jr.	109,90	84,92	476,30	368,22
15 jr.*)	87,92	67,96	381,04	302,47
15 jr.**)	65,94	50,97	285,78	227,53

*) bij een 4-daagse werkweek (part.leerpl.)
**) bij een 3-daagse werkweek (vanaf 1 aug. 1974)

(uit „Mercurius" orgaan van de N.V.V. Bedrijfsbond Mercurius)